

המוציא יין פרק שמיני שבת

עז.

עין משפט נר מצוה

ב א מיי פית מלכות
שנת הלכה ז'
ב מיי פית מלכות של
א"ה הלכה ז'

תורה אור השלם

1 ורץ העבד לקראתה
והאמר הנמיאני נא מעט
מים מפרך. בראשית כז יז

מוסף תוספות

א. שלא יהיו פחות
ממשרים ושלשה
ממשרים בלשכת הגזית.
יב. נגד סנהדרין
קטנה. מוס' ה"ש.
ג. וסנהדרין גדולה היתה
של שבעים ואחד, וקרי
לעשרים ושלש מזג. מוס'
ה"ש. ד. ופרש רש"י ז"ל
דיליק לה מדרבתי המזג
שיעור מוגה דהיינו
שיעור חי שהוא תלת
חמרא. ל"ב. ד. דמו
ורבא חלוק משאר מזג.
ה"ש. ו. כהניא
סנהדרין. מוס' ה"ש.
ז. ליה. מוס' ה"ש.
ח. ויהא רב נמי לא
קאמר אלא כמזג דרייה
אבל מורה בסתם מזג
הדיו על זה תרין. מוס'
ה"ש. ט. לאוקמי. מוס'
ה"ש. י. אבתי. מוס'
ה"ש. יא. דנפק לן
(מסנהדרין). ב. מקרא דבעי
מזג. מוס' ה"ש. יב. ה"פ.
מוס' ה"ש. יג. [ד]ההשתא
לפירושי רש"י
רכוס של ברכה הוי פחות
ממריבית. וקשה. מוס'
ה"ש. יד. כשיעור. מוס'
ה"ש. טו. השתא מורה
בכז ליה שיעוריה [וא"כ].
מוס' ה"ש. טז. ולא
ליה ביהודי שאר משקין.
מוס' ה"ש. יז. והכי תנא
ליה באנפי נפשיה
לאשמועינן שאין שיעור
משום חשיבות לשתיה
כמו שאר משקין אלא
משום שמעתינן אחר
לכוס של ברכה. מוס'
ה"ש. יח. דא לא הוי
מצי למימר כדברא. מוס'
ה"ש. יט. לפירושי טעמא
דמלתא. מוס' ה"ש.
כ. פ' רש"י שהוא שיעור
נבילה לטמא אדם. מוס'
ה"ש. כא. לרי שמעאל.
מוס' ה"ש. כב. ולעמוד
על כוית, ור' יעקבא נמי
דדריש לרביעית דם הבאה
משני מתים דמטמו מעל
לפחות מה לא יבא
תיפוק לה דהוי כשני
בזתיא ויתים משני מתים.
מוס' ה"ש. כג. דודאי.
מוס' ה"ש. כד. דנברא
עמו. מוס' ה"ש.
כה. דבלאו הכי לא קשה.
מוס' ה"ש. כו. דדם הוי
כבשה. מוס' ה"ש.
כז. [ד]מסתברא הא דטמא
קרא ברם נבילה לא טמא
אלא כשיעור טומאת בשר
שאם יקרוש יעמוד על
כוית. מוס' ה"ש.
כח. וביש סברי כיון
דליכא קרא דם נבילה.
לחיה הוה לגמרי. רש"י.
כט. דבבבלי תלמודא מוכח
דדם לא הוי כבשר לענין
מת ונבילה ושרץ. מוס'
ה"ש. ל. דטמא. מוס'
ה"ש. לא. יא לאו קרא.
מוס' ה"ש.

רבינו חננאל (המשך)

הא אמרינן דמי מאי הוי
עלה. אמר רבינו מוריאל
דבי נשיאה מני ר' יהודה
דאורייתא כשמתיה דבי'
מממאין. ואי יוסי בר'
יהודה שטמא ביה לא
טמא אלא מריבית והוא
ירבחה לקרוש ולעמוד על
כוית. אמר ליה אביי לרב

דאמר רבא כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא בו. והא
למרי' צפ' אחד דיני ממונות (סנהדרין ל). גבי סנהדרין
אל יחסר המזג^א אם הוצרך אחד מהם ללאת אם יש כ"ג יואל כו'
דהיינו שלש סנהדרין^ב משמע דמוזגה על חד תרין אומר רבי' א"ה

לכא דוקא הי' מוגז כמפשט המזגה
על חד תלת כדלמך צהוב^ג (צ"מ ס.)
אמר רבא מוזגה דידי מידע ידעא
וצכיל מעצין (עירובין מד). למי האי
מוזגה למוזגה דרבא צריה דרב יוסף
בר חמא אבל שאר העולם הארבעים
יין חוק אין מוזגין אלא על חד תרין^ד
ואין נראה לר"י דל"כ מאי פריך^ה אביי
לוקי ממני נדה צמוגת שאר זני
אדם^ו אלא נראה לר"י דקרא לכל
יחסר המזג ציון השינוי משום דליכא
לאוקמי לקרא צמס מוזגה דהוי
רביע דרביע סנהדרין למאי חזו
אבל שלש^ז חזו לדיני נפשות^ח ומיהו
להווא לישנא דהתם משום חזותא
ללא מחלק צין יין השינוי קשה ויש
לפרש משום חזותא^ט כדי שלא יפסיד
המראה דרך למוזג על חד תרין ולא
יומר^י: **הדא דתנן והמוזג שני**
חלקי מים. וא"ת לאביי דסמס מוזג
על חד תרין אלרבה תקשה אמאי
איצטריך לפרש שני חלקי מים הוה
ליה למימר כמזוג סתם וי"ל דס"י
דלגז אורחיה קמ"ל דהכי זיו כל
מוזג. ועוד מים בבר ומצטרפין
אע"כ טעמא לאו משום דלכי מוזג
ליה הוה רביעית וחזי לשתייה כשאר
משקין אלא הכי שיעורא אע"כ דלכי
מוזג ליה לא הוי רביעית כדפירש
צקוטסרס אלא משום דין חשוד הוה
וראוי להנצינו לכוס של ברכה ואע"כ
שאינו ראוי לכוס של ברכה בלא מים
מ"מ הוי כמו מים שמנצינו לשוף
בזן את הקילור אע"כ שאינן ראויין
בלא קילור ואביי לא פליג אלא צהא
ללא מנריך רביעית מוזג אבל רובע
רביעית יין חי צריך לכוס של ברכה

דמשמע דרבי פסחיס (דף קס): **לדמך רב יהודה אמר שמואל ד'**
כוסות הללו צריך שיהא צהן כדי מוזגת כוס יפה משמי' ד' כוסות הללו
צריך שיהא צהם כדי רביעית אלדי צהן צה שיעורא הוה כדי מוזגת
כוס יפה לכל אחד ואחד היינו כדי רביעית משמע דרביעית דברייתא
היינו לכל ארבע כוסות דהוי לכל חד רובע רביעית שהוא מוזגת כוס
יפה והא דקתני התם כפיפא דברייתא אחד חי ואחד מוזג ה"פ אחד
לר"י דצקוטסרס קאמר אביי ע"כ לא קאמר ר' נתן הכא דכוית צעי רביעי
כו' משמע דצקוטסרס קאמר אביי ע"כ לא קאמר ר' נתן הכא דכוית צעי רביעי
ולפי מה שפירש צקוטסרס צקוטסרס דצין קרוש צעי רביעית משום
דאינו ראוי למוזגת כוס מניין למימר דלעולם סבר אביי דלפי צין
מוזג לא צעי רביעית אבל קשה לר"י לפי הקוטסרס דאי כוית יבש
לא חזי למוזגה למה חשוד^א מטעם שהיה צו רביעית מתחלה^ב מאי שנא
מנרגורת שלמקה דרשי המנצינו (לקמן ג). ונראה לר"י דרב יוסף ואביי
צקוטסרס להו דכוס של ברכה צעי רביעית יין חי דמשמע צקוטסרס
וצרייתא דרבי פסחיס דקתני שיהא צהן כדי רביעית היינו לכל אחד
למוזג ולעמוד על רביעית^א והא דלא תנא בהדיא המוציא יין חי רביעית^ב
להנצינו לכוס של ברכה הוה דמיחייב בהוצאת רביעית צעי רובע
רביעית משום דראוי לשתייה ורעידו כל אחד ואחד על אותו צבדו צמס'
עדות העיד ר' יהודה על אלו: צ"ש מעשהו. דאינו כבשר לטמא
בנבלה ככוית ולא תורת משקין לטומאה קלה. לי נראה דהאי דצ"ש
מטרייה טעומאת נבלות לחודא קאמר שלא יטמא אדם אבל טומאה
קלה יש צו: על כוים. שהוא שיעור נבלה לטמא אדם היינו אמרו ד'
אחד שכוית היבש רביעית הוי רביעית: עד כאן לא קאמר ר' נתן הכא.
דכוית יבש צעי רביעית דלא וצ"ר מריבית לה ליכא כוית יבש
כדקאמר דכוית קרוש הוה ציה רביעית: אלא צין דקלוש. וכשהוה לה
רב נפחו וכשמתיבש נמק לשיעור קטן: אבל דם. כשהוה לה הוי סמין
עב וקרוש להיות קרוש וכשיבש אינו נמק לשיעור קטן אלא מעט
וכוית יבש לא צעי רביעית לה ודם נבילות מטמא צפחות מריבית:
גראינין

יוסף אמאי תימא דר' נתן ור' יוסי בר' יהודה אמרו דבר אחר. דילמא עד כאן לא קאמר ר' נתן הכא [בכוית] יין יבש אלא מריבית

פנינא. ממתניתין נמי שמעינן דהוה שיעורו מדמי צהא משקין
רביעית שמעינן מיניה דאין הולאה צמקה הלאו לשתייה צפחות
מריבית הלכך על כרחיך כי שיערו צין כדי מוזגת כוס של ברכה
שיעור הראוי לשתייה רביעית נקט והיינו רובע רביעית כדי יהיב

תנינא המוציא יין כדי מוזגת כוס ושאני עלה
כדי מוזגת כוס יפה וקתני סיפא ושאני כל
המשקין ברביעית ורבא לטעמיה^א דאמר
רבא כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא
לאו חמרא הוה אמר אביי שתי השובות
בדבר הדא דתנן^ב והמוזג שני חלקי מים
ואחד יין מן היין השירוני ועוד מים בכד
ומצטרפין א"ל רבא הא דקאמרת שני חלקי
מים ואחד יין מן היין השירוני יין השירוני
לחוד דרפי א"ג התם משום חזותא אבל
לטעמא בעי טפי ודקאמרת מים מכד
ומצטרפין לענין שבת מידי דחשיב בעינין
והא נמי הא חשיב תנא^ג איבש ככוית דברי
רבי נתן אמר רב יוסף רבי נתן ורבי יוסי
ברבי יהודה אמרו דבר אחד רבי נתן הא
דאמרן ורבי יוסי ברבי יהודה^ד דתניא רבי
יהודה אומר^ה ששה דברים מקולי בית שמאי
ומחומרי ב"ה דם נבלה ב"ש כמטהרין וב"ה
מטמאין א"ר יוסי ברבי יהודה אף כשטמא
ב"ה לא טמא אלא בדם שיש בו רביעית
הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כוית אמר
אביי דילמא לא היא עד כאן לא קאמר
רבי נתן הכא דרבי רביעית אלא ביין
דקליש אבל בדם דסמין כוית לא בעי
רביעית אי נמי עד כאן לא קאמר רבי
יוסי בר' יהודה התם דכוית סגי ליה ברביעי'
אלא בדם דסמין אבל יין דקליש כוית הוי
יותר מריבית ובי מפיך פחות מכוית
ליחייב: חלב כדי גמיעה: איבעיא להו כדי
גמיעה או כדי גמיעה א"ר נחמן בר יצחק
הגמיעה נא מעט מים מכד איבעי' להו
גראינין

יין ואי יהיב ציה טפי דם הדומה לו כדם ירוק הוה וטהור: **הא חשיב**
רביעית לצרוי ציה מיא: יבש. יין קרוש: ציוק. דמעיקרא הוה ציה
רביעית וקרוש רביעית שליטתו צעינן דלאו צר מוזגה: ר' יהודה אומר
ו' דברים מקולי בו. לאו דליכא הני ותו לא דלכתי טובא איכא אלא
כשנכנסו לכרם ציבנה והעידו כל אחד ואחד על אותו צבדו צמס'
עדות העיד ר' יהודה על אלו: צ"ש מעשהו. דאינו כבשר לטמא
בנבלה ככוית ולא תורת משקין לטומאה קלה. לי נראה דהאי דצ"ש
מטרייה טעומאת נבלות לחודא קאמר שלא יטמא אדם אבל טומאה
קלה יש צו: על כוים. שהוא שיעור נבלה לטמא אדם היינו אמרו ד'
אחד שכוית היבש רביעית הוי רביעית: עד כאן לא קאמר ר' נתן הכא.
דכוית יבש צעי רביעית דלא וצ"ר מריבית לה ליכא כוית יבש
כדקאמר דכוית קרוש הוה ציה רביעית: אלא צין דקלוש. וכשהוה לה
רב נפחו וכשמתיבש נמק לשיעור קטן: אבל דם. כשהוה לה הוי סמין
עב וקרוש להיות קרוש וכשיבש אינו נמק לשיעור קטן אלא מעט
וכוית יבש לא צעי רביעית לה ודם נבילות מטמא צפחות מריבית:
גראינין

ומה שנה צמתיתין יין צבנפיה נפשיה^א אע"ג דהוי רביעית כשאר
ולעמוד על רביעית^ב והא דלא תנא בהדיא המוציא יין חי רביעית^ג
להנצינו לכוס של ברכה הוה דמיחייב בהוצאת רביעית צעי רובע
רביעית משום דראוי לשתייה ורעידו כל אחד ואחד על אותו צבדו צמס'
עדות העיד ר' יהודה על אלו: צ"ש מעשהו. דאינו כבשר לטמא
בנבלה ככוית ולא תורת משקין לטומאה קלה. לי נראה דהאי דצ"ש
מטרייה טעומאת נבלות לחודא קאמר שלא יטמא אדם אבל טומאה
קלה יש צו: על כוים. שהוא שיעור נבלה לטמא אדם היינו אמרו ד'
אחד שכוית היבש רביעית הוי רביעית: עד כאן לא קאמר ר' נתן הכא.
דכוית יבש צעי רביעית דלא וצ"ר מריבית לה ליכא כוית יבש
כדקאמר דכוית קרוש הוה ציה רביעית: אלא צין דקלוש. וכשהוה לה
רב נפחו וכשמתיבש נמק לשיעור קטן: אבל דם. כשהוה לה הוי סמין
עב וקרוש להיות קרוש וכשיבש אינו נמק לשיעור קטן אלא מעט
וכוית יבש לא צעי רביעית לה ודם נבילות מטמא צפחות מריבית:
גראינין

ואצ"ג דמותיב ר' יצחק בר ביסנא העיד ר' יהושע ור' יהושע בן בתייה על דם (בתוליים) [נבילות] שהוא

א) צ"ב 15: עירובין טו.
ב) ד"ה י"א א) [תוספתא
טו] ו' [אין לר"י צ"ב
יהודה למה צמקה עדימה
ולכן שפיר גרסינן מנא].
ג) מנחת קד. ע"ת פ"ה
מ"א, ו) וצ"ע מוס' עירובין
טו: ד"ה י"א ו' תוס' צ"ב ט.
ד"ה רבא ו' תוס' צ"ב ט: ד"ה
כל תוספות סנהדרין ד: ד"ה
לא יחסר.

רבינו חננאל

תנינא המוציא יין כדי מוזגת כוס ושאני עלה
כדי מוזגת כוס יפה וקתני סיפא ושאני כל
המשקין ברביעית ורבא לטעמיה^א דאמר
רבא כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא
לאו חמרא הוה אמר אביי שתי השובות
בדבר הדא דתנן^ב והמוזג שני חלקי מים
ואחד יין מן היין השירוני ועוד מים בכד
ומצטרפין א"ל רבא הא דקאמרת שני חלקי
מים ואחד יין מן היין השירוני יין השירוני
לחוד דרפי א"ג התם משום חזותא אבל
לטעמא בעי טפי ודקאמרת מים מכד
ומצטרפין לענין שבת מידי דחשיב בעינין
והא נמי הא חשיב תנא^ג איבש ככוית דברי
רבי נתן אמר רב יוסף רבי נתן ורבי יוסי
ברבי יהודה אמרו דבר אחד רבי נתן הא
דאמרן ורבי יוסי ברבי יהודה^ד דתניא רבי
יהודה אומר^ה ששה דברים מקולי בית שמאי
ומחומרי ב"ה דם נבלה ב"ש כמטהרין וב"ה
מטמאין א"ר יוסי ברבי יהודה אף כשטמא
ב"ה לא טמא אלא בדם שיש בו רביעית
הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כוית אמר
אביי דילמא לא היא עד כאן לא קאמר
רבי נתן הכא דרבי רביעית אלא ביין
דקליש אבל בדם דסמין כוית לא בעי
רביעית אי נמי עד כאן לא קאמר רבי
יוסי בר' יהודה התם דכוית סגי ליה ברביעי'
אלא בדם דסמין אבל יין דקליש כוית הוי
יותר מריבית ובי מפיך פחות מכוית
ליחייב: חלב כדי גמיעה: איבעיא להו כדי
גמיעה או כדי גמיעה א"ר נחמן בר יצחק
הגמיעה נא מעט מים מכד איבעי' להו
גראינין

א) הלשון מוגמטם ונראה דל"ל אלא מאן דעומד למוזג ממים שכד אפילו למחר חשיב לענין שבת הלכך כוס שיש כדי מוזגת